

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Управління фінансовими ризиками

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ Економіки менеджменту і міжнародного бізнесу

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Магістр

Тип дисципліни

Вибіркова освітня компонента профільної підготовки а

Семестр

2

Мова викладання

Українська, англійська

Викладачі, розробники

Насібова Ольга Вікторівна

olha.nasibova@khp.edu.ua

Доктор економічних наук, професор кафедри обліку і фінансів НТУ "ХПІ"

Досвід роботи - 20 років. Автор понад 85 наукових та навчально-методичних праць.

Курси: "Страхування та страхова справа", "Фінансові ринки", "Банківський менеджмент", "Ринок фінансових послуг", "Управління фінансовими ризиками".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс "Управління фінансовими ризиками" розвиває знання та навички, необхідні для ефективного управління фінансовими ризиками. В ході навчання студенти дізнаються основні методи, прийоми і інструменти управління фінансовими ризиками, способи і напрями їх мінімізації

Мета та цілі дисципліни

Оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками у сфері управління фінансовими ризиками. Формування практичних навичок виявлення, ідентифікації, оцінювання та нейтралізації фінансових ризиків, що виникають в діяльності економічних суб'єктів.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК2. Здатність до діагностики фінансового стану корпоративних систем, формування ефективного портфелю інвестицій з урахуванням ризиків та подальшою оцінкою стану його зміни шляхом здійснення внутрішнього фінансового контролю та аудиту на основі сучасних науково-практичних методів.

Результати навчання

ПР2 Володіти методичним інструментарієм діагностики стану корпоративних фінансів, обґрунтовувати вибір і порядок формування інвестиційного портфелю на міжнародних ринках, здійснювати безперервний контроль та аудит за зміною його структури та ризикованості з подальшим прийняття відповідних ефективних управлінських рішень

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредита ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Основи наукових досліджень", "Фінансовий менеджмент", "Страховий менеджмент", "Міжнародні стандарти фінансової звітності".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться дистанційно із застосуванням інтерактивних методами навчання з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовується проектний підхід до навчання, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій в управлінні фінансовими ризиками. Навчальні матеріали доступні студентам через OneNote Class Notebook.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Економічна природа фінансового ризику

Передумови актуалізації управління фінансовими ризиками. Економічна сутність фінансового ризику. Види фінансових ризиків, сфери їх прояву.

Тема 2. Теоретичні засади управління фінансовими ризиками

Основні підходи та принципи управління фінансовими ризиками. Суб'єкти управління фінансовими ризиками та їх функції.

Тема 3. Основи оцінки фінансових ризиків

Загальні підходи до кількісної оцінки фінансових ризиків. Показники оцінки фінансових ризиків. Врахування ступеня схильності до ризику. Функція корисності.

Тема 4. Аналіз та оцінювання фінансових ризиків

Зміст процесу аналізу та оцінювання рівня фінансових ризиків. Основні методи аналізу та оцінювання рівня фінансових ризиків.

Тема 5. Управління кредитними ризиками

Сутність і види кредитного ризику. Методичні підходи до оцінки кредитного ризику позичальника і управління ним. Оцінка та управління кредитним ризиком нефінансовими корпораціями. Використання кредитних деривативів у практиці управління кредитним ризиком.

Тема 6. Управління валютним ризиком

Види валютного ризику і фактори його визначення. Методи управління валютним ризиком. Методи управління валютним ризиком на основі хеджування.

Тема 7. Управління процентним ризиком

Сутність процентного ризику і його детермінанти. Основні методи управління процентним ризиком. Інструменти хеджування процентного ризику.

Тема 8. Хеджування ризиків з використанням похідних фінансових інструментів

Економічна сутність похідних фінансових інструментів. Хеджування за допомогою форвардних контрактів. Хеджування за допомогою ф'ючерсних контрактів. Хеджування ризиків за допомогою свопів. Хеджування ризиків за допомогою опціонів.

Тема 9. Нейтралізація фінансових ризиків страхових компаній

Економічна сутність фінансових ризиків страхових компаній. Роль і місце фінансових ризиків у діяльності страхових компаній. Управління фінансовими ризиками страхових компаній та його основні етапи.

Тема 10. Управління інвестиційними ризиками за допомогою диверсифікації

Основні етапи інвестиційного процесу. Роль механізму диверсифікації в портфельному аналізі. Етапи формування інвестиційного портфелю. Роль та місце бета-коефіцієнтів у диверсифікації інвестиційного портфелю.

Тема 11. Управління ризиками запозичення через фондовий ринок

Стратегії управління ризиками при інвестуванні в акції та облігації. Визначення дохідності та ризикованості інвестиційного портфелю за Марковіцем. Використання статистичних даних для оцінки характеристик активів. Інвестиційні функції банківського сектору і види ризиків при інвестиційній діяльності банків. Використання регресійного та кореляційного аналізу при управлінні інвестиційним портфелем.

Тема 12. Ризики оподаткування при застосуванні деривативів і ризиковий менеджмент

Загальні принципи та індивідуальний підхід в оподаткуванні. Податкова собівартість трансакцій. Утримання податків з відсоткових надходжень і дивідендів. Деривативи як симульовані активи.

Теми практичних занять

Тема 1. Теоретико-методологічні основи управління фінансовими ризиками

Тема 2. Аналіз та оцінювання рівня фінансових ризиків

Тема 3. Управління кредитними ризиками

Тема 4. Управління валютними ризиками

Тема 5. Управління процентними ризиками

Тема 6. Нейтралізація фінансових ризиків страхових компаній

Тема 7. Управління інвестиційними ризиками за допомогою диверсифікації

Тема 8. Управління ризиками запозичення через фондовий ринок

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені

Самостійна робота

Курс передбачає виконання курсового проєкту. Студентам з кожної теми рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1 Гуріна О. В., Корнева Н. О. Управління фінансовими ризиками : навчальний посібник. Миколаїв : видавець Румянцева Г. В., 2022. 359 с.

2 Лактіонова О. А. Управління фінансовими ризиками : навчальний посібник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 256 с.

3 Шклярук С. Г. Управління фінансовими ризиками : навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2019. 494 с.

4 Chance M. Financial Risk Management: An End User Perspective. World Scientific Publishing Company, 2019. 860 p.

5 Hopkin P. Risk Management (Strategic Success): textbook. Kodan Page, 2022. 288 p.

Додаткова література

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (40%) та поточного оцінювання (60%).
Екзамен: письмове завдання (20 тестових завдань з теорії + розв'язання задачі

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Наталія НАЗАРЕНКО